

Plantevernmidler og forurensningsproblematikk

Marit Almvik og Marianne Stenrød, NIBIO
marit.almvik@nibio.no

Bruk av kjemiske plantevernmidler er en viktig brikke for å sikre god plantehelse i dagens driftspraksis i jordbruket og det gjøres en grundig risikovurdering av mulige utilsiktede miljø- og helseeffekter før midler godkjennes for bruk. Hvor raskt plantevernmiddelet brytes ned i jord og vann, hvor hardt det bindes til jord og hvor raskt det kan transporteres til grunnvann og overflatevann, er noen av spørsmålene som må besvares når risikoen for spredning av et plantevernmiddel i miljøet vurderes. Plantevernmiddelregelverket stiller nå også strenge krav til plantedyrkere om at andre tiltak enn kjemiske plantevernmidler skal vurderes brukt, og at man skal velge det plantevernmiddelet som utgjør minst fare for helse og miljø.

Forskning- og overvåkingsresultater indikerer imidlertid at det likevel kan være miljøutfordringer ved bruk av plantevernmidler under norske jord- og klimaforhold. Gjennom Program for jord- og vannovervåking (JOVA) (www.nibio.no/jova) undersøker NIBIO, på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet, forekomst av plantevernmidler i bekker i seks jordbruksdominerte nedbørfelt. Disse overvåkingsdataene dokumenterer hvordan både bruk av plantevernmidler og deres forekomst i miljøet varierer avhengig av naturgitte forhold som jord og klima og med driftsmessige forhold som valg av jordarbeiding og kulturvekst. Noen viktige utfordringer i forhold til spredning av plantevernmidler i miljøet ligger i tidspunkt for sprøyting i forhold til nedbørepisoder og vanning, og temperatur og forhold for nedbrytning av

rester i jord gjennom vekstsesongen. Vi har også forskningsresultater som viser at særnorske jord- og klimaforhold kan øke risikoen for utlekking og avrenning av plantevernmidler her til lands sammenliknet med andre områder. Generelt lavere temperaturer og kortere vekstsesong gjør at den mikrobielle nedbrytingen av plantevernmidler går langsommere i Norge enn i mange andre europeiske land. Vinterforhold med periodevis frysing og tining av jorda kan også gi en økt risiko for utlekking av plantevernmidler fra jord til vann gjennom vinteren og våren.

Presentasjonen vil trekke fram hovedutfordringer ved bruk av plantevernmidler i jordbruket på bakgrunn av forsknings- og overvåkingsresultater for plantevernmidler i miljøet både i Norge og sammenliknbare land. Den vil settes fokus på mulige tiltak for å redusere miljøutfordringene ved bruk av kjemiske plantevernmidler.